

Forfatter: Langebek, Jacob

Titel: BREV TIL: Frederik 5. FRA: Langebek, Jacob (1751-04-22)

Citation: Langebek, Jacob: "BREV TIL: Frederik 5. FRA: Langebek, Jacob (1751-04-22)", i *Breve fra Jacob Langebek*, GYLDEN DALSKÉ BOGHANDEL., s. 136. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002054457-000-shoot-L0020544570000072.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Jacob Langebek

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

22. April 1751.

TIL KONG FREDERIK V³.

Stormægtigste Monark,
Allernaadigste Arveherre og Konge.

Der er vel ingen, som jo veed, af hvor stor Vigtighed i Historiske Videnskaber og Actis Publicis en Samling af Diplomata og autentique Archiv-Documenter er. De Engelske, Tydske, og flere Nationer, som har udgivet slige Samlinger, have længe siden baade selv erfaret Nyttens deraf, saa og fortient Tak af deres Naboer og andre derfor.

s. 137 Deres Kongl. Majestets Høisalige Hr. Faders allerhøilovligst i Hukommelse, som i sin glørværdige Regerings Tid saa høit elskede Videnskaberne og befordrede deres Opkomst i sine Riger og Lande, indsaar ogsaa sær vel og viseligen, hvad Nytte for Publico og hvad Ære for Nationen det vilde være, om vor Danske Norden engang kunde berige den lærde Verden med saadan en Skat, og derfor ei alene fandt allernaadigst Behag i at høre det Forslag, som da værende Geheime Archivarius Sl. Etats Raad Gram i Aaret 1731 allerunderdanigst gjorde om at sammensanke af Archiverne og siden paa Tryk udgive et Corpus Diplomaticum Daniæ et Norvegiæ Ecclesiasticum et Politicum, men allernaadigst anbefalede og opmuntrede ham til, jo før jo hellere, at legge Haanden paa og fortfare med dette store og betydelige Verk.

Fra den Tid af haver bemeldte Sl. Gram, saavidt hans Æmbedes og andre vigtige Forretninger tillode, ikke sparet nogen Tid eller Flid paa dette Arbeid, deels med egen Haand at copiere, deels ved andre med stor Bekostning at lade afskrive en Mængde af alle Slags gamle Documenter, som enten findes i de Kongelige Archiver eller andensteds fra har været at bekomme. Men, da det er et Verk, som udkræver mere end een Mands Alder og Møje, naar det skal komme ud, som det bør at være, og Døden desuden alt for tilig tog den Sl. Mand fra os, har han maatte efterlade det aldeles ufuldkommen, baade i Henseende til at der vel vil findes lige saa mange Documenter, som endnu ikke ere afskrevne, saa og at de fleste af de allerede copierede ikke med Originalerne ere confererede eller bragt i behørig Orden. Dog har han ved sit Testament gjort saadan Anstalt, at alt, hvad som hørde til denne Diplomatiske Samling, skulle efter hans Død henlægges i det Kongelige Geheime Archiv, indtil det allernaadigst maatte behage Deres Majestet at befale Verkets videre Fuldbringelse. Deres Kongl. Majest. ville allernaadigst høre den Sl. Grams egne Ord herom af det efter hans Død forefundne Testament:

s. 138, „Og saasom ieg vel neppe skal dermed kunde komme „til Ende i mit Livs Tid, saa finder ieg saa fornødent som „billigt, at hverken saadan min Umage og store Omkostning „skal være spildt og forgieves, ei heller at disse Ting bør „komme i particuliere Hænder og splittes ad, men høre „ Deres Kongl. Majest. til, og henlægges i Archivet, paa det „om D. K. Majest. skulde engang vilde resolve, et saadant „Corpus Diplomaticum, som af mig projecteret var, „at lade udkomme, da denne min Samling dertil, saa vidt „som den strekker og tienlig eragtes, at kunne bruges; „hvortil ieg haaber, at lige saa beqverne Folk som ieg „kunde i sin Tid findes, i sær om Iacob Langebek dertil „blev antagen.“

Da nu Deres Kong. Majest. efter oftbemeldte Sl. Grams Død allernaadigst har betroet mig det Kongl. Geheime Archiv, hvor hans paaarbejdede Diplomatiske Samling efter Deres Majestets allernaadigste Befaling er henlagt, har ieg (saa meget mere som den Sl. Mand har haft saadan Fortrolighed til min ringe Kundskab i vor Nordiske Diplomatique) holdet det for min allerunderdanigste Pligt, i dybeste Underdanighed at forestille Deres Majestet, som bærer en saa prisverdig og ret Kongelig Omhu for Videnskabers og alle gode Tings Befordring i Deres Riger og Lande, om der ikke i Tide skulde tænkes paa et saa vigtigt og vidtløftigt Verks Fortsettelse, som dette Opus Diplomaticum vil blive.

Hvad Verkets Indretning angaaer, da har Sl. Gram ikke været eenig med sig selv, enten Documenterne skulde settes efter Secula i en Chronologisk Orden fra Begyndelsen til Enden, eller og de skulde inddeles i visse Classer efter Materierne, saasom for Exempel, hvad der kunde angaa Kongerne og de Kongelige Familier, Kongernes Handlinger med fremmede Magter, Danmark i almindelighed, Norge ligesaa, hver Provintz i Særdeleshed, Adelen, Geistligheden, Kirker, Klostere, og mangfoldige flere divisioner og subdivisioner. Skulde nu denne sidste Orden i agt tages, da s. 139 (foruden den Vanskelighed der vil møde ved Inddelingen, i det mange Documenter kan henhøre til mere end een Classe) vilde ogsaa adskillige Classer blive alt for magre, mangelfulde og uinteresserede, naar andre derimod bleve alene fuldkomne og vigtige. Paa det derfor vore Archivers Fattigdom eller Rigdom ikke alt for meget skal røbes eller stikke i Øinene, holdte ieg, om det allernaadigst maa tillades at sige min allerunderdanigste Tanker, den Chronologiske Orden for den sikreste, efter den berømte Rymers Maade, som i hans store og kostbare Verk indfører alle Slags Documenter iblandt hverandre, alt efter Secula, og som de under hver Konges Regering ere udstædte. Ligesaa Du Mont i hans Corps Diplomatique og andre. Hvad Materierne belanger, da kunde man altid siden med gode Register separere, og vise, hvilke Documenter der skulde høre enten til den ene eller den anden Classe. Dog dette altsammen efter Deres Kongl. Majestets egen allernaadigste Villie og Velbehag.

Angaaende dette Diplomatiske Verks Begreb, da, som det Kongl. Geheime Archiv haver et skjønt Forraad af

gamle Holstenske Documenter, indstiller ieg allerunderdanigst, om ikke, for at gjøre denne Samling mere almindelig og interessant, skulde ogsaa indbefattes deri alt, hvad som (foruden Kongerigerne) angaaer Hertugdømerne og andre Provincer, som enten endnu lyde under Deres Majestets Scepter, eller fordem have været Deres Majestets Forfædres Konger i Danmark og Norge underdanige. Skulde endogsaa eet eller andet fremmed Document findes i vore Archiver, da kunde det under sit Aarstal vel og løbe med, om ikke af anden Aarsag, saa dog for at gjøre Verket saa meget mere antageligt hos Fremmede.

Ligeledes bliver og, paa Deres Kongl. Majest. allerunderdanigste Behag, min allerunderdanigste Mening, at alle de Diplomata, som findes indførte i trykte saa vel uden- som indenlandske Skrifter, og som har nogen Connexion med vore Kongers og disse Rigers og Landes s. 140 Historie, burde inddrages med i dette Verk, for at gjøre det saa meget mueligen fuldstændigt, omendskiønt Originalerne enten ikke haves i vore Archiver eller og ikke mere ere til.

Til at gjøre Verket end mere autentique og tilforladeligt, vilde det være heel tienligt, som og til besønderlig Prydelse, at lade de fornemste Sigiller af Konger, Førster, Geistlige og verdslige Herrer, Rigernes Raad, Provincer, Stæder &c. accurat aftegne, at de med Tiden, naar Verket skulde komme ud, kunde stikkes i Kobber, og føjes enten til hvert Seculum, eller hvor det best kunde passe sig. Og da ieg desuden tænker paa en egen Afhandling de Re Diplomatica Daniæ et Norvegiæ, som skulde tiene til Oplysning i denne Diplomatiske Samling, og forklare Documenternes Brug, samt Tid-Regningen, de underskrevne Data, abbreviaturerne, de gamle Forandringer af Skrifterne, Omstændigheder, som ved Documenternes Udstædelse, Forseigling, Transsumption &c. ere forefaldne, med videre: Saa bliver det uforbigængelig fornødent at lade endeel af hvert Seculi Latinske, Danske og Norske Diplomata rigtig efter Originalerne aftegne, og siden stikke i Kobber, som baade vilde blive et Skrift af Anseelse og nyttigt for dem, der legge sig paa Diplomatiquen, og har Leilighed at læse og afskrive gamle Codices og alle Slags fordem Tidens Skrifter.

Men, Allernaadigste Konge, dersom det behager Deres Majestet allernaadigst at anbefale mig dette besværlige Arbeid at bringe til Fuldkommenhed, som, foruden nogle Aars Tid, behøver ei alene allerstørste Flid, Forsigtighed og accuratezza, hvilken ieg efter mange Aars Øvelse og Indsigt vel haaber at skulle præstere, men endog anseelig Bekostning, i Henseende til at ieg nødvendigen maae have nogen til Hielp, deels til at copiere og conferere, deels til eet og andet at oversætte, deels til at tegne, og i andre Maader at gaae til Haande, deels endelig at blive vante til dette Arbeid, i fald ieg, som ikkun har maadelig Helbred, skulde døe bort over det; Saa maae ieg allerunderdanigst anholde om Deres Kongelige Majestets kraftige og Kongelige s. 141 Understyttelse, uden hvilken det bliver mig umueligt derved at komme fort, eftersom ieg ikke har noget af mig selv, ei heller kan have noget til overs af den Løn, Deres Kongelige Majestet mig allernaadigst har tillagt, at kunne anvende til publique Brug. Desuden behøver ieg og en Hoben Papir, saavel til dette Verk, om det skal fortsettes, som ellers til Deres Majestets Geheime Archivs Tieneste, da Papirerne om de fleste Paqueter ere saa gamle og forrevne, at næsten alle Documenterne, om de og deres Sigiller i Fremtiden skal conserveres, nødvendigen maae forsynes med nye Convoluter.

Indstiller derfor allerunderdanigst til Deres Kongelige Majestets eget allerhøieste Godtfindende, enten Deres Majestet allernaadigst vil aarligen tillegge mig 300. Rigsdaler til dette Diplomatiske Verks Befordring og Archivets Fornødenhed, eller og Deres Majestet allernaadigst behager at lade udfinde nogen anden Maade og Middel, som kunde sette mig i Stand til at drive og udføre saa priseligt et Verk med nogen Eftertryk, at det jo før jo heller kunde komme for Lyset, til Deres Majestets Fornøielse, Publici Nytte og Nationens Ære og Anseelse.

Ieg vil i allerdybeste Underdanighed vente paa Deres Kongl. Majestets allernaadigste resolution, forblivende indtil mit yderste

Stormægtigste Monark,
Allernaadigste Konge
Deres Kongelige Majestets
allerunderdanigste, tropligtskyldigste
tiener og Arve-Undersaat
I. Langebek.

Kiøbenh. d. 22. April 1751.

Ansøgningen har følgende Paategning med J. L. Holsteins Haand: Dette aproberis i alt; givis Rente C. tilkiende anl. tillægget af de 300 rdr. indtil Værkets tilendebringelse. Cons. paa Fredericsb. d. 28. May. 1751. — Den i Henhold hertil udfærdigede kgl. Resolution af 4. Juni 1751 findes meddelt i Danske Saml. IV, 44.